

KOD UCZNIĄ	
---------------	--

Etap wojewódzki Małopolskiego Konkursu Historycznego dla uczniów gimnazjów województwa małopolskiego,

w roku szkolnym 2014/2015

Instrukcja

Drogi Gimnazjalisto !

1. Przed Tobą zestaw 24 zadań konkursowych.
2. Na rozwiązanie zestawu masz 90 minut. Komisja konkursowa 15 minut przed końcem przypomni Ci o upływającym czasie.
3. Pracuj uważnie, używając jedynie atramentu koloru czarnego lub niebieskiego, pióra lub długopisu.
Odpowiedzi udzielane przy użyciu ołówka nie będą oceniane.
4. Brudnopis nie podlega ocenie.
5. Nie podpisuj kartek imieniem i nazwiskiem.
6. Pamiętaj, aby nie używać korektora.
7. Wyłącz telefon komórkowy, jeśli go posiadasz.
8. **Staraj się, aby Twoja praca była czytelna.**
9. Pisz wyraźnie, **nie stosuj skrótów**, zapisuj słowa w pełnym brzmieniu. **Błędy w zapisie imion, nazwisk, nazw, pojęć lub terminów traktowane są jak błędy w zapisie dat i powodują utratę punktów.**

Stwierdzenie niesamodzielności pracy lub przeszkadzanie innym, spowoduje wykluczenie Cię z udziału w konkursie.

Życzymy Ci powodzenia
Organizatorzy konkursu i autor zadań

Zadanie 1. (0-2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej wymień dwie dyscypliny pięcioboju olimpijskiego, o których nie pisze autor fragmentu poniższego wiersza.

Pindar,

Oda na cześć zwycięzcy

W igrzyskach udział mieli w wielu konkurencjach [...]

Smakując w wieńcach zwycięskich.

Błyszczała jasno ich sprawność

I w stadion owych biegach bez rynsztunku,

I w biegach hoplitów ze szczękającymi tarczami,

I w ręcznych rzutach oszczepem,

I wśród miotaczy kamiennych dysków [...]

Z włosami przybranymi we wszystkie naraz wieńce

Ukazywali się u strumieni [...]

Cyt. za: T. Maresz, K. Juszczak, Historia w źródłach nie tylko pisanych. Starożytność i średniowiecze, Toruń 2004

Dyscypliny : - .....

- .....

Zadanie 2. (0-1 pkt)

Na podstawie mapy i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenie. Podkreśl prawidłowe dokończenie zdania.

Poniższa mapa przedstawiająca zasięg państwa rzymskiego pochodzi z okresu:

- a). cesarstwa   b). republiki   c). królestwa

Zadanie 3. (0-3 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania.

Dagome iudex [fragment]

Dagome¹, [...] i Ote², i synowie ich Mieszko i Lambert [...] mieli nadawać św. Piotrowi³ w całości jedno państwo, które zwie się Schinesghe⁴ z wszystkimi swymi przynależnościami w tych granicach, jak się zaczyna od pierwszego boku długim morzem [stąd] granicą Prus aż do miejsca, które nazywa się Ruś, a granicą Rusi ciągnąc aż do Krakowa i od tego Krakowa aż do rzeki Odry, prosto do miejsca, które nazywa się Alemure⁵, a od tej Alemury aż do ziemi Milczan i od granicy Milczan prosto do Odry i stąd idąc wzdłuż rzeki Odry aż do rzeczonoego państwa Schinesghe.

Wiek V-XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z prpozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. M. Sobańska- Bondaruk, St. B. Lenard, W-wa 1997, s.100.

¹ Dagome – Mieszko I

² Oda, druga żona Mieszka I

³ tu papieżowi, Stolicy Apostolskiej

⁴ Schinesghe – nazwa państwa, prawdopodobnie brzmiała – Gniezno

⁵ Alemure – prawdopodobnie Morawy

A. Napisz, o jakiej decyzji Mieszka (Dagome) mówi tekst?

.....
.....

B. Wymień wystawców dokumentu :

.....
.....

C. Podaj imię syna Mieszka I, który został pominięty w dokumencie:

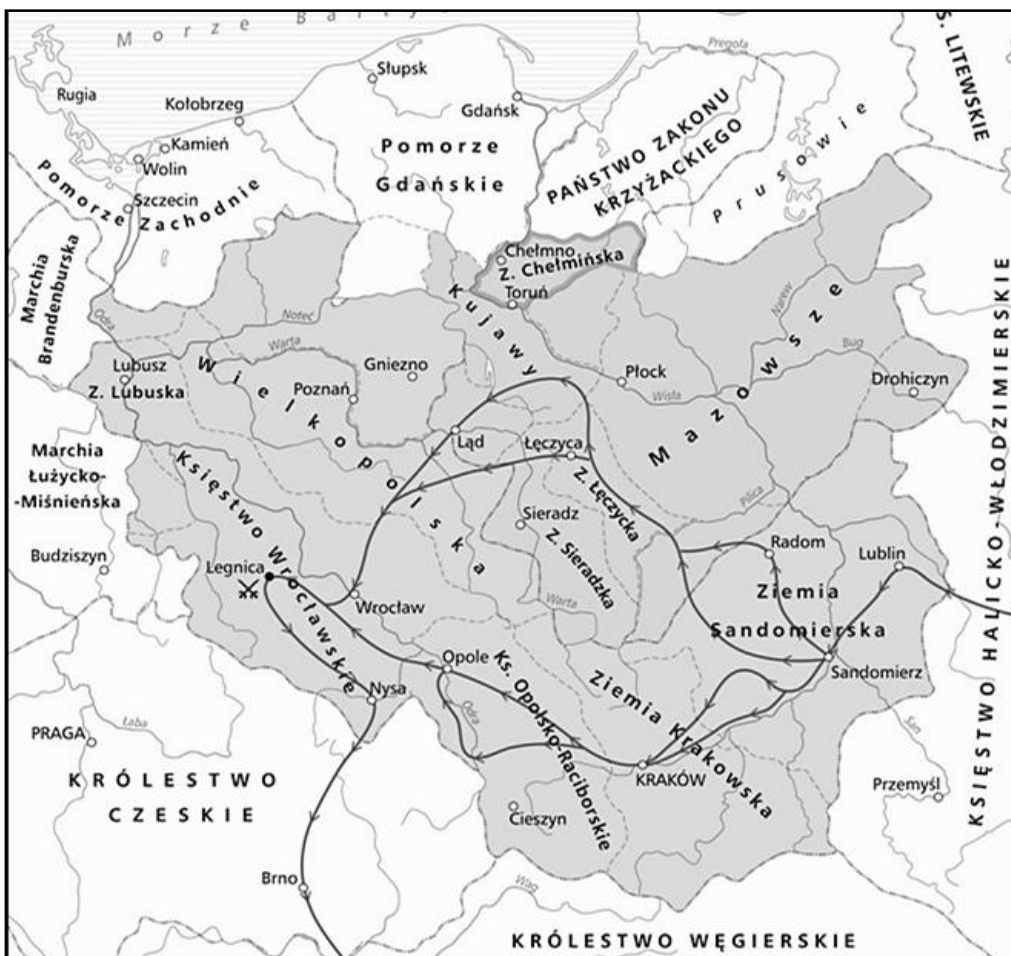
.....

Zadanie 4. (0-1 pkt)

Przeanalizuj treść zamieszczonej poniżej mapy i zaproponuj dla niej tytuł. Powinien on zawierać: określenie tematu, przestrzeni i czasu, np. *Osadnictwo niemieckie w Polsce od XIII do XIV wieku*

Tytuł mapy: .....

.....

Zadanie 5. (0-10 pkt)

Na podstawie materiałów źródłowych i wiedzy pozazródłowej wykonaj polecenia.

Tekst A.

Władca w opinii kronikarza

[...] Spośród duchowych darów cnót trzem zajaśniał wspaniale ponad ludzkie pojęcie, mianowicie nadzwyczajną dobrocią, ponieważ nikogo nie kazał wydawać na stracenie, chyba z konieczności, nieocenioną pokorą, tak, iż zupełnie nie wiedział, co to jest wyniosłość i pycha, niewypowiedzianą cierpliwością, nie potrafił bowiem żadną miarą mścić się za doznaną krzywdę, raczej okazywał się względem krzywdzicieli bardzo ludzkim, zawsze mając dla nich łagodne oblicze. [...]

Wybór źródeł do historii Polski średniowiecznej, oprac. Gerard Labuda, Benon Miśkiewicz, UAM, Poznań 1967, t. II, s. 216

Tekst B.

Bulla papieża Jana XXII z 1319 r.

Jan biskup [...] przewielebnym braciom arcybiskupowi gnieźnieńskiemu [przesyła] pozdrowienie i apostołskie błogosławieństwo.

Żądaliście zatem, abyśmy ukochanego syna naszego, przesławnego męża Władysława, krakowskiego, sandomierskiego, sieradzkiego, łęczyckiego, kujawskiego, wielkopolskiego i pomorskiego księcia i dziedzica [...] z łaski naszej apostołskiej wynieśli na stolicę królewską i zgodnie królem Polski mianować i koronować zalecili.

Wprawdzie posłowie [...] Jana, dostojnego króla czeskiego [Jana Luksemburskiego], do nas przybyli i dopraszali się [...] abyśmy wstrzymać raczyli przyznanie korony rzeszonemu księciu z przyczyny, iż król Jan rościł ze swej strony prawo do królestwa polskiego [...]. My zatem, chcąc każdego przy prawach mu służących zostawić, osądziliśmy za rzecz słuszną wstrzymać się z wyrokiem takowego przyznania, przez atoli nie mieliśmy bynajmniej przesądzać prawa, należącego wam i innym proszącym, którego wolno wam będzie używać, jak i kiedykolwiek zechcecie [...].

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 10: Powstanie państw scentralizowanych i rozwój dążeń narodowych w XIII – XV w., oprac. Z. Dąbrowska, W-wa 1959, s.35.

A. Podaj **imię i przydomek władcy**, który został przedstawiony na ilustracji(0-1 pkt)

B. Wymień **trzy cechy**, jakimi według **autora tekstu A** wyróżniał się ten władca: (0-1 pkt)

.....
 .....
 .....

C. Na podstawie **tekstu B** :
 Podaj **powód** wystawienia bulli: (0-1 pkt)

.....

D. Uzupełnij tabelę, **dopisując do nazw ziem odpowiadające im na mapie litery** (0-7 pkt)

Lp.	Nazwa ziemi	Litera
1.	Krakowska	
2.	Sandomierska	
3.	Pomorska	
4.	Sieradzka	
5.	Łęczycka	
6.	Kujawska	
7.	Poznańska	

Zadanie 6. (0-1 pkt)

Na podstawie ilustracji i wiedzy pozaźródłowej dokończ poniższe zdanie, podkreślając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Postać oznaczona na ilustracji znakiem X to:

- A. Wasal   C. Senior
B. Lennik   D. Trybutariusz

Zadanie 7. (0-3 pkt)

Na podstawie tabeli i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania

Ludność Polski na tle niektórych krajów europejskich

Lata	Polska		Francja		Niemcy		Włochy	
	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²	w mln	na 1 km ²
1000	1,25	5	9,0	17	5,4	10	7,0	24
1350	2,0	8	15,0	28	8,5	16	8,0	28
1500	3,4	13	15,5	29	10,8	20	11,0	38

Źródło: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach- nie tylko pisanych*. Starożytność i średniowiecze, SOP Toruń 2004.

A. W którym kraju, wzrost liczby ludności wyrażony w milionach, w latach 1000-1500, był największy?

- .....

B. W którym kraju wzrost liczby ludności na 1 km² w latach 1350-1500 był najmniejszy?

- .....

C. W którym z państw liczba ludności przypadająca na 1 km² była większa,

w Polsce za panowania Kazimierza Wielkiego czy w Niemczech za panowania Ottona III?

- .....

Zadanie 8. (0-4 pkt)

Dokonaj podziału przemian, jakie zaszły w rolnictwie europejskim w XVI w. wpisując w odpowiednie rubryki tabeli symbole literowe właściwych przemian.

- A. Gospodarka ekstensywna
- B. Gospodarka intensywna
- C. Proces grodzień
- D. Refeudalizacja

Przemiany w rolnictwie na Wschodzie Europy	Przemiany w rolnictwie na Zachodzie Europy

Zadanie 9. (0-1 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej dokończ poniższe zdanie, podkreślając właściwą odpowiedź spośród podanych.

[...] Ponieważ prawa ogólne i ustawy dotyczą nie pojedynczego człowieka, ale ogółu narodu, przeto na tym walnym sejmie radomskim wraz ze wszystkimi Królestwa naszego prałatami, radami i posłami ziemskimi za słuszne i sprawiedliwe uznaliśmy, jakoż postanowiliśmy, iż odtąd na potomne czasy nic nowego (nihil novi) stanowionym być nie ma przez nas i naszych następców, bez wspólnego zezwolenia senatorów i posłów ziemskich, co było ujmą i ku uciążeniu Rzeczypospolitej oraz ze szkodą i krzywdą czyjąskolwiek, tudzież zmierzało ku zmianie prawa ogólnego i wolności publicznej.[...]

Wiek XVI-XVIII w źródłach, oprac. M. Sobańska- Bondaruk, St. B. Lenard, W-wa 1999, s.95.

Zacytowany tekst źródłowy powstał w Polsce za panowania:

- A. Syna Zygmunta Starego
- B. Najstarszego z wnuków Władysława Jagiełły
- C. Najmłodszego z synów Kazimierza Jagiellończyka
- D. Następcy i brata Jana Olbrachta.

Zadanie 10. (0-1 pkt)

Dokończ poniższe zdanie podkreślając właściwą odpowiedź spośród zaproponowanych:

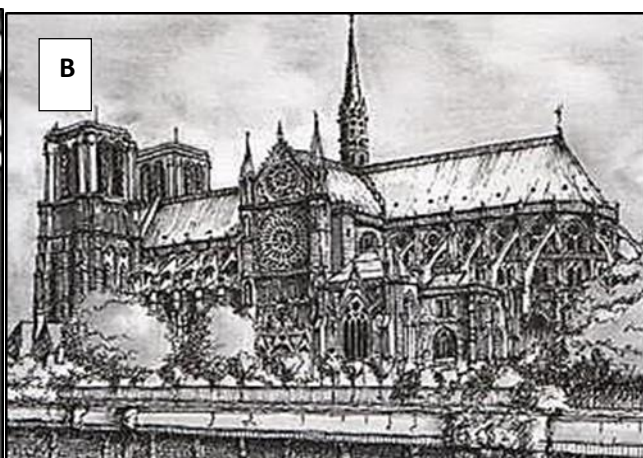
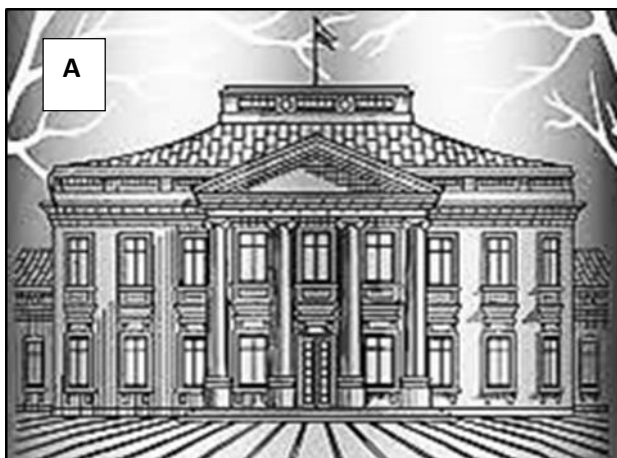
W okresie panowania Zygmunta II Augusta doszło w Europie do:

- A. Zdobycia Konstantynopola przez Turków
- B. Nocy św. Bartłomieja w Paryżu
- C. Pokoju religijnego w Augsburgu
- D. Podpisania traktatu w Tordesillas

Zadanie 11. (0-4 pkt)

Ponumeruj budowle w kolejności ich powstawania od najstarszej do najmłodszej cyframi od 1 do 4 w wykropkowanych miejscach.

Budowla A - .....

Budowla B - .....

Budowla C - .....

Budowla D - .....

Zadanie 12. (0-2 pkt)

Spośród podanych informacji wybierz przyczynę i skutek wojen polsko- moskiewskich prowadzonych w XVII w.

W wykropkowanych miejscach napisz całe słowo: „przyczyna” lub „skutek. Nie stosuj skrótów.

A. Przyłączenie do Rzeczypospolitej Prus Królewskich- .....

B. Utrata przez Rzeczpospolitą lewobrzeżnej Ukrainy- .....

C. Podpisanie ugody kozacko- rosyjskiej w Perejślawiu- .....

D. Zawarcie traktatów welawsko- bydgoskich- .....

Zadanie 13. (0-2 pkt)

Na podstawie ilustracji i wiedzy pozaźródłowej rozstrzygnij, które zdania w tabeli są prawdziwe, a które falsywe. W wyznaczone miejsca tabeli wpisz całe słowo „prawda” lub „falsz”. Pamiętaj, by nie stosować skrótów przy zapisie.

Lp.	Zdanie	„prawda” lub „falsz”
1.	Dokument przedstawiony na ilustracji stał się przyczyną wybuchu wojny Rzeczypospolitej z Rosją i klęski strony rosyjskiej.	
2.	Dokument ten potwierdza, że w XVIII w. w Rzeczypospolitej władza ustawodawcza była wyłącznym uprawnieniem panującego.	

Zadanie 14. (0-2 pkt)

Na podstawie ilustracji i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia.

Poniższa ilustracja przedstawia śmierć jednego z polskich bohaterów narodowych XIX wieku. Był on ministrem wojny w Księstwie Warszawskim oraz marszałkiem Francji.

A. Podaj jego imię i nazwisko: (0-1 pkt)

.....

B. Podaj nazwę bitwy, w której zginął oraz rok śmierci: (0-1 pkt)

.....

Zadanie 15. (0-1 pkt)

Poniżej znajduje się francuski rysunek satyryczny będący komentarzem do powstania listopadowego w Królestwie Polskim. Przeanalizuj go, a następnie dokończ zdanie wybierając i podkreślając prawidłową propozycję.

Rysunek odnosi się do:

- A. Przewagi taktycznej wojsk polskich.
- B. Wydatnej pomocy udzielanej Polakom przez państwa europejskie.
- C. Dysproporcji sił walczących stron .
- D. Niepokoju dworów europejskich sytuacją w Kongresówce.

Zadanie 16. (0-2 pkt)

Wykorzystując wiedzę pozaźródłową i po przeanalizowaniu tekstu źródłowego odpowiedz na pytania.

Fragment *Warszawianki*

Oto dziś dzień krwi i chwały,
Oby dniem wskrzeszenia był!
W tęczę Franków Orzeł Biały
Patrząc, lot swój w niebo wzbił.
Słońcem lipca podniecany
Woła do nas z górnych stron:
„Powstań, Polsko, skrusz kajdany,
Dziś twój tryumf albo zgon!”

Pieśń *Warszawianka* została napisana pod wpływem wybuchu powstania listopadowego.

- A. Rozstrzygnij, do jakiego wydarzenia nawiązują podkreślone w jej tekście sformułowania?

.....

- B. Podaj nazwę państwa, w którym do niego doszło?

.....

Zadanie 17. (0-5 pkt)

Na podstawie materiałów źródłowych i wiedzy pozaźródłowej rozstrzygnij, które zdania w tabeli są prawdziwe, a które fałszywe. W wyznaczone miejsca tabeli wpisz całe słowo „prawda” lub „fałsz”. Pamiętaj, by nie stosować skrótów przy zapisie.

Źródło A

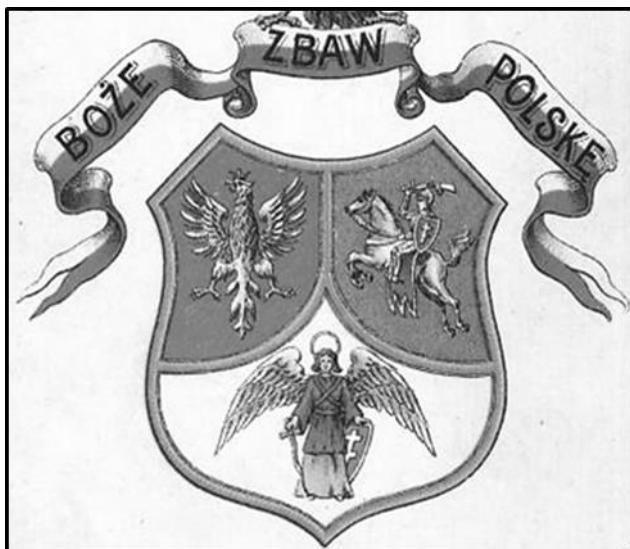
Fragment *Manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego*

[...] Do broni więc, [...] bo godzina wspólnego wyzwolenia już wybiła, stary miecz nasz wydobyty, święty sztandar Orła, Pogoni i Archanioła rozwinięty.

Polska w latach 1795-1864. Wybór tekstów źródłowych do nauczania historii, oprac. I. Rusinowa, W-wa 1986, s. 249.

Źródło B

Źródło C

Lp.	Zdanie	„prawda” lub „fałsz”
1.	W tekście źródłowym A zostały wymienione tylko niektóre symbole narodowe przedstawione w godle ze źródła B.	
2.	Konsekwencją apelu ze źródła A jest sytuacja przedstawiona na mapie (źródło C).	
3.	Informacje przedstawione na mapie (źródło C) pozwalają jednoznacznie stwierdzić, że dyktatorem powstania był generał Langiewicz.	
4.	Wszyscy dowódcy przedstawieni na mapie (źródło C) byli generałami i prowadzili działania zbrojne na terenie Królestwa Polskiego.	
5.	Wszystkie źródła (A, B, C) zawierają przyczyny wybuchu powstania skierowanego przeciw zaborcom.	

Zadanie 18. (0-2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia.

Adres sejmu galicyjskiego do cesarza, 1866 r. (fragment)

„Najjaśniejszy cesarzu każdego królu nasz miłościwy! [...] Takie posłannictwo było udziałem naszym przez długie wieki. Bez obawy więc odstępstwa od myśli naszej narodowej, z wiarą w posłannictwo [...] i z ufnością w stanowczość zmian, które Twoje monarsze słowo jako niezmienny zamiar wyrzekło, z głębi serc naszych oświadczamy, że przy Tobie, Najjaśniejszy Panie, stoimy i stać chcemy.”

Wiek XIX w źródłach, oprac. M. Sobańska- Bondaruk, St. B. Lenard, W-wa 2002, s.389-390.

- A. Podaj jedną z okoliczności, które spowodowały wystosowanie do cesarza Franciszka Józefa listu, którego fragment zacytowano? (0-1 pkt)

.....

.....

.....

- B. Rozstrzygnij, wyrazem jakiej postawy wobec cesarza Franciszka Józefa były zacytowane słowa? **Podkreśl** prawidłową odpowiedź. (0-1 pkt)
- dążenia do pełnej niezależności
  - całkowitej lojalności wobec władcy
  - rezygnacji z części żądań wobec cesarza

Zadanie 19. (0-3 pkt)

Na podstawie ilustracji, mapy i tekstu wykonaj polecenia.

Ilustracja obok przedstawia wiertnicę ręczną w Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza w podkrośnieńskiej Bóbrce jest ewenementem na skalę światową. Mieści się na terenie czynnej do dziś kopalni ropy naftowej. To kolebka globalnego przemysłu naftowego. To tu w 1854 roku Ignacy Łukasiewicz wspólnie z Karolem Klobassą i Tytusem Trzeciejskim uruchomił pierwszą na świecie kopalnię ropy naftowej, zwanej wtedy na ziemiach polskich olejem skalnym. Przedsięwzięcie nie od razu było dochodowe. Przełom nastąpił wraz z uruchomieniem 23 kwietnia 1861 roku nowego szybu „Wojciech” (szybom nadawano imiona świętych, w których dniu ukazała się ropa). Od tej chwili kopalnia zaczęła przynosić zyski.

<http://poczujchemie.pl/troche-historii/bobrka-zywa-historia>

A. Podaj nazwę miejscowości, która uchodzi za kolebkę przemysłu naftowego:

.....

B. Określ, w którym zaborze, w XIX w. znajdowała się ta miejscowość:

.....

C. Podaj imię i nazwisko jednego z założycieli pierwszej kopalni ropy naftowej, który był jednocześnie twórcą metody otrzymywania z ropy, poprzez rafinację, nafty nadającej się do oświetlania:

.....

Zadanie 20. (0-1 pkt)

Wykorzystując wiedzę pozaźródłową i ilustrację dokończ zdanie podkreślając prawidłową odpowiedź spośród zaproponowanych.

Protest Michała Drzymały skierowany był przeciwko:

- A. polityce rusyfikacyjnej.
- B. założeniom Kulturkampfu.
- C. przymusowemu osiedlaniu Polaków w budynkach murowanych.
- D. zwalczaniu polskiego osadnictwa w zaborze pruskim.

Zadanie 21. (0-4 pkt)

Podaj nazwy polskich powstań narodowych, których skutkiem były podane niżej fakty.

- a) Wprowadzenie nazwy Kraj Przywiślański .....
- b) Utworzenie na emigracji obozu politycznego: Hotelu Lambert – .....
- c) Uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim .....
- d) budowa cytadeli w Warszawie .....

Zadanie 22. (0-5 pkt)

Rozstrzygnij, które zdania w tabeli są prawdziwe, a które fałszywe. W wyznaczone miejsca tabeli wpisz całe słowo „prawda” lub „fałsz”. Pamiętaj, by nie stosować skrótów przy zapisie.

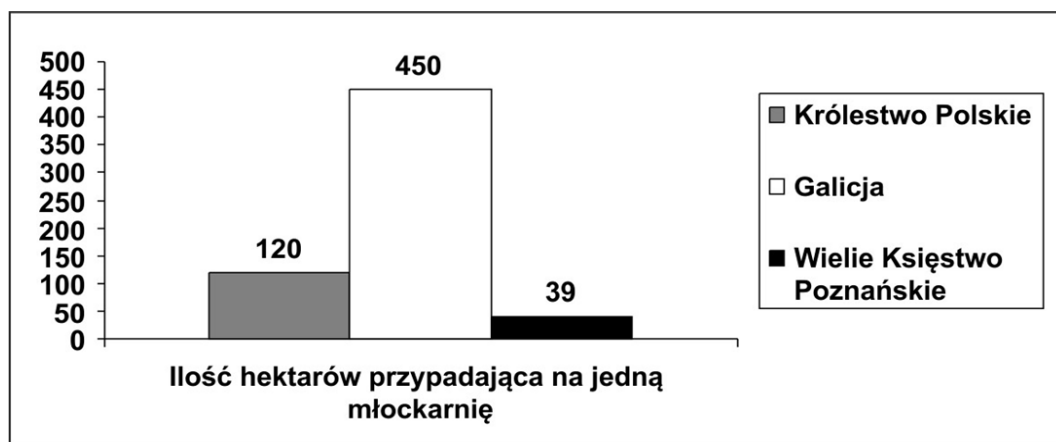
Lp.	Zdanie	„prawda” lub „fałsz”
1.	Utworzona w 1887 r. Liga Polska nawiązywała do tradycji Towarzystwa Demokratycznego Polskiego postulującego odbudowę Polski w granicach przedrozbiorowych.	
2.	Twórcą teorii o ‘organicznym wcieleniu’ trzech zaborów do państw zaborczych, co miało uniemożliwić zjednoczenie ziem w niepodległej Polsce był Jan Stapiński.	
3.	Naczelnym organem prasowym Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy było pismo „Robotnik” założone w 1902 r. w Zurychu.	
4.	Jednym z czołowych działaczy Stronnictwa Ludowego na początku jego istnienia był Ignacy Daszyński, znakomity mówca i parlamentarzysta.	
5.	W 1906 roku doszło do rozłamu w Polskiej Partii Socjalistycznej na dwa ugrupowania: PPS-Fracja Rewolucyjna i PPS- Prawica.	

Zadanie 23. (0-1 pkt)

Na podstawie wykresu oceń, w którym zaborze mechanizacja rolnictwa była najwyższa.

Podaj nazwę zaboru: .....

Mechanizacja rolnictwa na początku XX w.

Zadanie 24. (0-3 pkt)

Na podstawie ilustracji i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytanie.

A. Nazwij wydarzenie przedstawione na ilustracji:

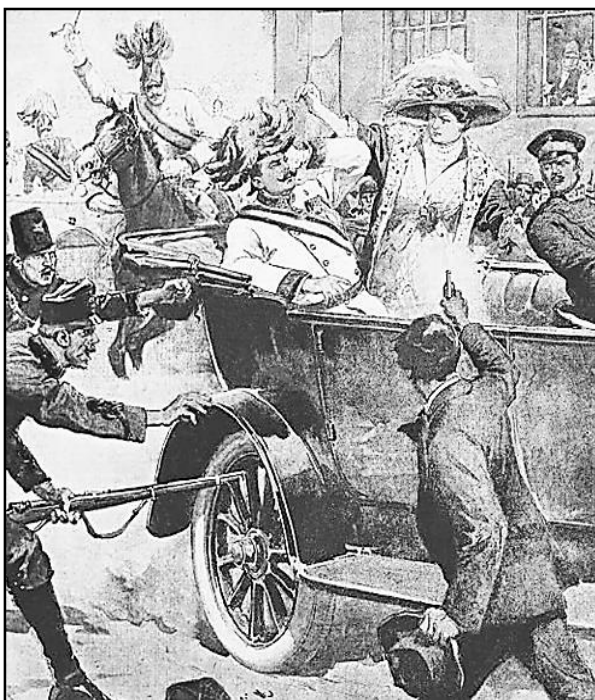
.....
.....

B. Podaj rok wydarzenia:

.....

C. Podaj konsekwencję międzynarodową przedstawionego na ilustracji wydarzenia:

.....
.....

BRUDNOPIS

Nr zadania	Max liczba punktów możliwych do uzyskania w poszczególnych zadaniach	Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika w każdym zadaniu
1.	2	
2.	1	
3.	3	
4.	1	
5.	10	
6.	1	
7.	3	
8.	4	
9.	1	
10.	1	
11.	4	
12.	2	
13.	2	
14.	2	
15.	1	
16.	2	
17.	5	
18.	2	
19.	3	
20.	1	
21.	4	
22.	5	
23.	1	
24.	3	
Łączna liczba pkt uzyskanych przez uczestnika	Max. : pkt 64	Uczestnik uzyskał :

Ostatecznie uczestnik uzyskał (po weryfikacji) punktów :

Czytelny podpis osoby sprawdzającej : .....

Czytelny podpis osoby weryfikującej : .....